

رشديه معروف اولان میرزه حسن تبریزی 1230 هجری شمسی ایلین تیر آیین 14-ده تبریزده آنادان اولدو. مقدماتی تحصیل آنادان سونرا بیروتا گنډیب دارلمعلمینده تحصیل و تدریسین تازا مئتودلارینی اؤرگشماغا باشلادی. او، الفبا، هندسه، حساب، تاریخ و جغرافی زمینه سینده تازا ندریس سیکلرینی اؤرگشدی.

رشديه معروف اولان میرزه حسن تبریزی 1230 هجری شمسی ایلین تیر آیین 14-ده تبریزده آنادان اولدو. مقدماتی تحصیل آنادان سونرا بیروتا گنډیب دارلمعلمینده تحصیل و تدریسین تازا مئتودلارینی اؤرگشماغا باشلادی. او، الفبا، هندسه، حساب، تاریخ و جغرافی زمینه سینده تازا ندریس سیکلرینی اؤرگشدی.



میرزه حسن تبریزی بیروتدا ایکی ایل اوخویاندان سونرا استانبولا گنډیب نچه مدرسه دن گؤروش ائله ییب تدریس مئتودلاری اینن تانیش اولدو. اوردا عرب الفباسی تدریسینی چتینلیقلارینی آرادان آپاریب و سسلی الفبانین اخترا سینا موفق اولدو.

بیر مدّت سونرا ایرواندا یاشایان هموطنلرینی دعوتی اینن اورا گنډیب 1262-جی ایلینده تازا مودل مدرسه آچیب «وطن دیلی» آدلی تورک دیلینده کتابینی چاپ ائله ماغیان، چوخ آز بیر زماندا اوشاقلارا یازیب اوخوماغی اؤرگتدی. بو کتابدا مختلف مفهوملاری اوشاقلارا اؤرگتماق اوچون وسیع صورتده آتا سؤزلری و حکمتلی سؤزلردن استفاده اولونوردو و معلملر تازا مفهوملاری اونلارین کؤمگی ایله اوشاقلارا اؤرگیدریدلر. «وطن دیلی» کتابی چوخ ساده و سلیس یازیلیمیشدی و قیسا و آنلاشیلان جمله لری واریدی و ائله بو مسأله اوشاقلاردا درسه و اوخوماغا علاقه و ذوق یارادیدی.

ناصرالدین شاه اروپادان قایداندا رشديه نین ایروانداکی مدرسه لرین گؤروب میرزه حسن رشديه دن وطنه قایتما سینی و بو ایشلری وطنده ده گؤرمه سینی ایسته دی. میرزه حسن رشديه 1266 دان 1267 ایلرینده تبریزین ششگلان محله سی نین مصباح الملک مسجدینده شهریه سی آیدا بنش قیراندان بیر تومنه قدر اولان ابتدایی مدرسه سینی آچدی. بو مدرسه نین شرطلریندن 7-10 یاشیندا اولماق، سرایت ائله ن ناخوشلوقلارین اولماماسی و آبله واکسنی نین وورولماسی ایدی.

آما سنتّچیلر و اؤلکه ترقّیسی نین مخالفلری بو مسأله یینی گؤزلری گؤتورمه دی و اونون علیه نه شانتا زلار ائله ییب و ضدّنه ایشلر گؤردولر و نه ایتده اونو تکفیر ائله ییب مدرسه یه اود ووردولار.

بو حادثه دن سونرا میرزه حسن اؤلکه دن خارج اولدو آما امین الدوله نین آذربایجان والیسی سئچیلندن سونرا اونون دعوتی اینن تبریزه قاییدیب تازا مدرسه آچدی. امین الدوله نین مستقیم حمایتی اینن مخالفلر بو سفر رشديه نی دایاندیرا بیلمه دیلر. آذربایجان والیسی، امین الدوله میرزه حسنه دئمیشدی: « اؤز وطنیمه خدمت ائله ماق ایسته سم، سیزین فکریزی توسعه وئرماق بیرینجی ایشیم اولاجاق».

میرزه علی خان امین الدوله صدر اعظم اولان زمان، میرزه حسن رشديه اونون حمایتی اینن تهرانا گنډیب رشديه مدرسه لری آدیندا مدرسه لر آچدی. آما امین الدوله نین کنارا گئتمه سی و امین السلطانین قدرته گلمه سی اینن مدرسه لر یئنه باغلاندى و میرزه حسن رشديه قم شهرینه گنډیب عمرنون آخینه قدر اوردا قالدی.

رحمتلیق میرزه حسن رشديه دن «وطن دیلی»، «هدایت التعلیم فی اصول تدریس بدایه التعلیم»، نه ایه التعلیم»، «شفاهی تاریخ»، «ابتدایی شرعیات»، «تربیت البنات»، «تحفه الصبیان» و «یوز درس» آدلی کیمی کتابلار یادگار قالیب.

بو بؤیوک معلم فرهنگی ایشلر کناریندا، سیاسی فعالیتلره ده ال ووردو و آزادبخواه شخصیتلریندن بیری ساییلیر. او «تنویر افکار» انجمنی نین بناسی قویدو و گیزلی «غیرت» انجمنینده عضو اولدو. او تهراندا «مکتب» و «طهران» روزنامه لرینی منتشر ائله دی.

میرزه حسن رشديه اؤلکه نین فرهنگی و سواد ترقّیسی نه هئچ ایشدن اسیرگه مه دی و بو زمینه دانیلماز و بؤیوک تأثیرلر بورا خدی.

بو چالیشقان معلم بوتون زندگانلیغینی وطنین اوشاقلارینا وقف ائله دی و نه ایتده 1323 هجری شمسی ایلینده آذر آیین 29-دا دنیا یا گؤز یومدو. او وصیتنامه سینده بئله یازیب: «منی ائله یئرده تورپاغا تاپیشیرین کی مدرسه اوشاقلاری هر گون مزاریم اوستوندن رد اولسونلار و منیم روحوم شاد اولسون».

فرهنگی اثرلر و مخار انجمنی میرزه حسن رشديه نی، 1386-جی ایلین آبانین اوتوزوندا، بیر مراسم ضمنینده اؤلکه نین فخرلریندن بیری کیمی تانیندی.

